

(המחץ מסודר 7)

תכנן לגמרי מחודש את חזרה-האמבטיה, ש- הוא מרכז הדירה המודרנית.

אכיר הדרכים

דון-קישוט המורדני אינו לוחם בטחנות-רוח. הוא מסתער בחנייתו על מכונות. שמו ראלף נאדר, והוא גרם למהפכה אמיתית. בגללו ירדה מכירת המכונות החדשות ברחבי ארצות-הברית, פוטרו אלפי פועלים, וצפוי זעזוע למשק האמריקאי כולו. כי תעשיית-המכונות בארצות-הברית, כמו ענף-הבנייה בישראל, היא מרכז הפעילות הכלכלית. משבר בענף זה עלול להתפתח למשבר ברחבי המשק כולו.

בלשים פרטיים. מיהו ראלף נאדר? ואת רצו לגלות גם הבלשים הפרטיים ש- נשכרו עלידי חברת ג'נרל מוטורס. הם עקבו אחרי האישי יומם ולילה, כדי לגלות את הכוחות השחורים המסתתרים מאחוריו. הם לא גילו דבר, זולת העובדה שהמדען הצעיר (34) גר בצניעות, בדירת-חדר, שאין לו חיים פרטיים ואין לו הכנסות צדדיות, וכי כל חייו מוקדשים למטרה אחת ויחידה: להציל ממות את הרוג'ה-תאונות של מחר. במשך שנים עסק נאדר בחקירת בטיחותן של המכונות. לבסוף פירסם ספר, שזעזע את המדינה כולה. טענתו המרכזית: המכונות האמריקאיות (וגם מכונות-היבוא ה- זרות) הן מלכודות-מוות.

יצרני-המכונות, השוקדים על רוחי-הב-רותהם, משקיעים - לדבריו - את כל האמצעים בפאר חיצוני. הם אדישים לגמרי לצרכי-הבטיחות. גרוץ מזה: הם פוסלים אמצעי-בטיחות חשובים מפני שהם חוששים שירתיעו את הקונים. מי רוצה לחשוב, ב-עת הקנייה, על תאונות ומוות?

תיקון בחשאי. תחילה ניסו היצרנים להתעלם מן הטענות. אך נאדר פירסם גיי-לויים מחרידים, שהוציאו את הציבור מ-שאננות. בין השאר: הגורם העיקרי לתא-נות (בלמעלה משליש המקרים) אינו נעוץ ברשלנות הנהגים, אלא בחוסר-הבטיחות של המכונות עצמן.

הסינאטור האמריקאי רגיש מאוד לדעת ה-ציבור. לכן מיהר הסנאטור היהודי אבי-רהם ריבקיוף, ראש אחת מחברות הסינאט, לקבוע חקירה פומבית. זו העלתה גילויים מרעישים עוד יותר.

הגילוי המרעיש ביותר: יצרני-המכונות החזירו בחשאי לסנאט, בשש השנים האחרונות, 8.7 מיליון מכונות - כששית מכל המכונות שנמכרו באותה תקופה בארצות-הברית. הלקוחות כלל לא ידעו על כך. הם נתבקשו להחזיר את המכונות למוכר בתירוץ זה או אחר - מבלי שנמסר להם כי נתגלו בדגמים אלה ל-קויים חמורים. ליקויים אלה חוקנו בסתר על-ידי היצרנים, לפי רישת חברות-הבטיחות, אחרי ניתוח התוננים על תאונות-הדרכים.

הקורבנות. לפני שנים הכריז מנהל ג'נרל מוטורס דאז, צ'ארלי וילסון, כי "מה שטוב לג'נרל מוטורס, טוב לארצות-הברית". השבוע זה הוכח: הגילויים הורידו באופן דראסטי את מחירי המניות של החברה הענקית, והבורסה כולה נפלה קורבן למשבר. ברבע-השנה הקרוב הוקטנו יעדי ה-ייצור ב-165 אלף מכונות. 13 אלף פועלים נפגעו.

המכונות העיקריות שנפגעה: קורביר של ג'נרל מוטורס, שנאדר טען כי בשנת 1962/63 הייתה המכונות הפחות-בטוחה מ-תוצרת ארצות-הברית. בארבעת החודשים הראשונים של השנה ירדה המכירה של מכונות זו בחצי.

מכונות מסוכנות אחרת, לפי דברי נאדר: **דולקסוואגן הגרמנית.** בעשרת הימים ה-ראשונים של חודש מאי הודיעו שלושה מ-בין ארבעת היצרנים הגדולים כי חלה ירידה חלולה במכירת מכונותיהם. רק חברת פורד הודיעה על עלייה. הדיעות גרמו לירידה ה-חמורה בבורסה של ה-ל'סטריט, מאז רצח הנשיא קנדי, בנובמבר 1963.

כאילו כל זה לא מספיק, באה עדותו של מי שהיה סגן-שר-העבודה, לפני ועדת בית-הנבחרים והוסיפה שמן על המדורה. טען הסגן-לשעבר, דניאל מויניהאן: "יש קשר מפתח בין רווחי יצרני המכונות לבין שי-עור התאונות בדרכים."

מהי סיבת הקשר? פשוט מאוד: היצרנים מתכננים מראש שהמכונות תתבלה תוך זמן קצר, כדי שיהיה צורך לקנות חדשה. בלאי מהוכנן זה משפיע לרעה על בטיחות ה-מכונות.

לבוחר בטוב ביותר: TIME

לעישון מושלם ולתערוכות אמריקאית בשיא טיבה - בחר ב־TIME פאר תוצרת דובק. סיגריט קינג־סייז מובחרת זו מעניקה לך את המעולים שבזני הטבק, ארומה עשיר ופילטר יעיל, וכן נתונה היא בקופסת מכסובב נוחה, הדורה.

בחר בטוב ביותר - עשן TIME